

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Czesław Siekierski

Warszawa, 18 grudnia 2024 r.
znak sprawy: DOS.prk.058.1.2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

**Dotyczy: interpelacji nr 6545 Posła na Sejm RP – pana Krzysztofa Piątkowskiego
w sprawie przyszłości Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi**

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na pytania zawarte w interpelacji poselskiej nr 6545 pana Krzysztofa Piątkowskiego Posła na Sejm RP, przekazuję następujące informacje w sprawie Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi (dalej: NIKiDW).

Na wstępie chciałem zaznaczyć, że zakres działalności NIKiDW wpisuje się w zakres kompetencji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Tym samym trudno zgodzić się z tezą postawioną w interpelacji, że działalność NIKiDW wpisuje się wyłącznie w zakres kompetencji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Pomysł utworzenia NIKiDW od początku był inicjatywą resortu rolnictwa. Tradycyjnie w Polsce instytucja o takim zakresie działalności podlegała ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa. Przytaczany przez pana Posła Państwowy Instytut Kultury Wsi powołany dekretem Prezydenta Mościckiego ⁽¹⁾ mimo prowadzenia działalności etnologiczno-socjologicznej zgodnie z art. 8 podlegał Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych. Podobnie Centralna Biblioteka Rolnicza im. M. Oczapowskiego ⁽²⁾ (dalej: CBR) od początku swojego istnienia była podlegała ministrowi właściwemu ds. rolnictwa. Tradycja posiadania własnych instytucji kultury

przez resort rolnictwa jest zatem prawie tak wiekowa, jak sam resort w niepodległej Rzeczypospolitej. Wspomniana powyżej CBR - o niemal siedemdziesięcioletniej historii - jest równorzędną częścią NIKiDW. Zajmuje się gromadzeniem książek i czasopism dotyczących rolnictwa i nauk pokrewnych oraz kultury wsi. Prowadzi ona także tzw. SIGŹ, czyli System Informacji o Gospodarce Żywnościowej - bazę bibliograficzną tematycznie obejmującą rolnictwo, leśną gospodarkę nieдрzewną i przemysł spożywczy. Ponadto, CBR już ponad dwadzieścia lat temu prowadziła także działalność kulturalną, w tym m.in. organizowała Warszawskie Święto Chleba.

W późniejszych latach CBR realizowała szereg wydarzeń związanych z historią polskiego rolnictwa, m.in. była odpowiedzialna za przygotowanie wystaw historycznych, opracowywanie tekstów do publikacji, organizowanie konferencji, promowanie wybitnych działaczy rolniczych. Jedną z postaci upamiętnionych był Michał Oczapowski, pionier doświadczalnictwa rolniczego, którego imię nosi CBR. Prowadzone w latach 2003-2019 kulturalne działania CBR nigdy nie spotkały się z niezrozumieniem lub krytyką, wręcz przeciwnie z pochwałami i podziwem, zarówno ze strony resortu, jak i odbiorców. Powstały w roku 2019 NIKiDW kontynuuje działalność CBR a także w oparciu o bazę i zasoby pracowników rozwija obszary związane z dziedzictwem kulturowym wsi.

Zwracam uwagę, że NIKiDW nie zajmuje się wyłącznie obszarem kultury ludowej i tradycyjnej, lecz szeroko pojętym dziedzictwem wsi, do którego zalicza się również obszary społeczne, w tym historyczne i przyrodnicze. Działalność Instytutu ma charakter międzydziedzinowy, obejmując działalność o charakterze: naukowym, gospodarczym, edukacyjnym, turystycznym, przyrodniczym. Przypisanie z tego tytułu NIKiDW do resoru nauki, gospodarki, oświaty czy ochrony środowiska byłoby działaniem równie nieadekwatnym co przypisanie go do resortu kultury. Wspólnym mianownikiem wszystkich działań Instytutu jest bowiem to, że dotyczą obszarów wiejskich i ich dziedzictwa, co wyjaśnia nadzorowanie NIKiDW przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. NIKiDW wypełnił i wypełnia lukę aktywności w obszarze zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego polskiej wsi, którymi nikt w zadawalającym zakresie się nie zajmował.

Poniżej przekazuję odpowiedzi na pytania interpelacji:

Pyt. 1. Biorąc pod uwagę powyższe Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest predestynowane do prowadzenia spraw związanych z nadzorem nad NIKiDW.

Pyt. 2. Poprzednie kierownictwo Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie rozważyło przekazania nadzoru nad NIKiDW Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Pyt. 3. Jak wspominałem Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi to instytucja o szerokim zakresie działania. Podejmowane przez NIKiDW działania statutowe mają istotny wpływ na kultywowanie dziedzictwa historycznego polskiej wsi. Istniejący zaledwie od 5 lat Instytut, dzięki swojej wielopłaszczyznowej działalności, stał się nieocenioną platformą wymiany wiedzy między wieloma podmiotami, w tym pomiędzy uczelniami, szkołami rolniczymi, organizacjami pozarządowymi i środowiskiem lokalnym. Stosunkowo młoda instytucja kultury ma wiele strategicznych planów na przyszłość związanych, m.in., z kultywowaniem i ochroną dziedzictwa kulturowego polskiej wsi.

Nazwa ministerstwa, którym kieruję, jest dwuczłonowa. Zajmuje się ono oczywiście rolnictwem i gospodarką żywnościową. Ogromnym wsparciem dla tych obszarów jest CBR ze swoimi zasobami oraz SIGŹ. Jednak jesteśmy także ministerstwem odpowiedzialnym za rozwój wsi, mamy zatem obowiązek zajmować się również pozarolniczymi funkcjami obszarów wiejskich. Badanie i popularyzacja kultury mieszkańców obszarów wiejskich jest jednym z kluczowych działań dla promowania życia na wsi poprzez upowszechnianie modelu motywacyjnego dla pozostawiania młodego pokolenia na wsiach. Wraz z rozwojem cywilizacyjnym zmianie ulega model życia na wsi. Coraz większe znaczenie dla dochodów gmin, a także poszczególnych gospodarstw ma turystyka kulturowa, zarówno bezpośrednio (agroturystyka) jak i pośrednio (obecność turystów i rozwój infrastruktury turystycznej). Działalność Instytutu wzbudza ogólnopolskie zainteresowanie lokalnością prezentowaną przez między innymi: KGW, zespoły ludowe, rękodzielników, lokalne muzea, regionalistów, naukowców i NGO. Jest to mechanizm ponadlokalnego wsparcia obszarów wiejskich. Ponadto programy NIKiDW mają charakter wsparcia lokalnego, dającego możliwość rozwoju zarówno indywidualnego (np. uczeń-mistrz), jak i społecznego (np. lekcje z twórcą ludowym). W tym zakresie działalność NIKiDW jest częścią długofalowej strategii Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, która realizuje Wspólną Politykę Rolną UE. Swoimi programami NIKiDW przyczynia się do zwiększenia partycypacji społecznej w zakresie inicjatyw kulturalnych na wsiach. Wspieranie szczególnie wartościowych działań w obrębie społeczności lokalnych

wpływa na kształtowanie postaw, wartości i zachowań istotnych z perspektywy budowania wspólnoty kulturalnej mieszkańców obszarów wiejskich. Rozwijanie kompetencji kulturowych mieszkańców obszarów wiejskich poprzez wsparcie lokalnych inicjatyw kulturalnych daje także szansę na zbudowanie potencjału promocyjnego oraz tworzy sprzyjające warunki dla kreatywnego wykorzystania lokalnego dziedzictwa. Wszystko to jest bardzo istotne dla rozwoju obszarów wiejskich zwłaszcza teraz - w dobie przekształceń, którym podlegają zarówno same gospodarstwa rolne, jak i całe wsie, a co za tym idzie - jest to również bardzo istotne dla Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Zwracam uwagę, że realizując swoje zadania statutowe, NIKiDW współpracuje z urzędami centralnymi, m. in., z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwem Edukacji Narodowej oraz Ministerstwem Sportu i Turystyki.

Pyt. 4. Nie są prowadzone rozmowy dotyczące przekazania nadzoru NIKiDW do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Z wyrazami szacunku

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Czesław Siekierski
/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

- (1) Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej o Państwowym Instytucie Kultury Wsi z dnia 30 września 1936 r, Dz.U. nr 75, poz. 532
- (2) Uchwała Nr 912/55 Rady Ministrów z dnia 12 listopada 1955 r. w sprawie utworzenia Centralnej Biblioteki Rolniczej

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów